

עין משפט
גר מצוה

קד:

בית כור פרק שביעי בבא בתרא

מסורת הש"ס

(א) רביל מ"ו (ב) ל"ג דף דף
פ"ג (ג) ל"ג דף דף
(ד) דמולך ר"ל

הגהות הב"ח

(א) רב"ש ד"ה ר"ג ומכיר
י"ו וז"ל וכן מ"מ ח"ט דאמר
ב"מ ספ"ח:

מוסף רש"י

לא את המותר בלבד
מותר. לא את המותר של
רובע לכל סאה הוא מותר
לגזי. אלא את כל הרובעין
בזמן. כל ל' רבעים של כ"ד
כור ומתירתיכם חבל מותר.
היכל דכל נלמס חסם ח' ח'
ס"ה י"ב ע"ג

בב א ת"י פ"ח ח"ג
מכירה בלג"י פ"ג
ע"כ כן טו"ט ח"ג פ"ח
ח"ג ע"ג י"ג
כב ב מ"ו ט"ז ה"ל ו' טו"ט
ט"ז
כד ג מ"ו ט"ז ה"ל ו'
טו"ט ע"ג ע"ג י"ג

רבינו גרשום

וכאן רובע ח"ג כו"מ
מותר: ויא איכא ויתירא
למילתא [מילתא ויתירא].
דאיכא לבור אחד ט' קבין
יותר מכלל שאר בורות
מבוד ליה כוליה מה
שדמייה ליה על כל הבורין
אמר ר' קבין ומחנה הריבא
למטו משה את כולה ורב
נחמן אמר ללקח טפי טפי
הוא נבי לוקח רוב הוא
אמר ט' קבין אפי' בכמה
גרייה בעשרתין ומחיר לו
ולא אמר דנתון לכל כור
וכו' ור' קבין ומחנה דקראו
מחירי וכן נחמן אמר דנתון
ו קבין ומחנה לכל כור
וכו' ולא מחיר לו וכו' ונתון
מחירי פ"ח רובע לפאה או
המחיר דמחיר לפאה הנייה:
פ"א לא דבין ליה כוריים
ואם שירי בשדה ט' קבין
לא אמרין דיהיב ו' קבין
ומחנה לול כור וכור.
אמרו מחיר לו תאמר ט'
קבין וכוריה הוה וקשא
לרב נחמן: ומשני ליה לא
דבין ליה כור ולהוה כור
היא יתר ו' קבין ומחנה
דאמר ר' נחמן: ונתון.
דין נחן סאתים ואם הותיה
בגנה בחצי קב מחיר לו.
מאי לא דבין ליה ו' קבין
וכו' סאתי הותיה לו חצי קב
אלמא לא אמרין דיהיב לכל
אמר ו' קבין ומחנה
וקשי' לרב נחמן: לא דבין
סאתים כורין גנה התייה ד'
איכא ויתירא למילתא ד'
קבין מותר ליה: בית סאה
הוה דין גנה ל' קבין
ובית רובע גנה מ' קבין
דבין ליה סאתים ט' קבין
אליבא ד' קבין וסאת'
הכי לא אמרין דיהיב לכל
סאה וסאה בית רובע. לא
דבין ליה סאה: ע"כ רב
אשי. לריבא רשיה בשדה
ט' קבין משיטת לו דמחיר
קרקעה מחירי אכל הא
כיבועיה לו לריבא דהתייה
שדה מעיקרא ונעשית גנה
דשכבחה לו מהו מ' אררין
האולנין בתר מעיקרא ואם
שירי כור ט' קבין מחירי
לו לריבא דהתייה ו' קבין
ומחירי או פחת הנייה או
לפאה בתר השתא אולנין
ואם התייה ו' קבין ומחנה
מחירי לו: וריבא טפי מחירי
קב כורין גנה וזב כתי טפי
לריבא הוה גנה משיטת
והשתא נעשית שדה מ' מ'
אולנין בתר מעיקרא לריבא
דהתייה חצי קב מחירי
לו או רלבא בתר השתא
אולנין דהתייה ליה שיה
(ולא) הנייה חזק: ונתא אם
היה התייה שדה שמכר סמוך
לשדהו והתייה לו אפי'
כל שהוא מחירי לו קרקע
שהתייה ולא הנייה משיט
דהתייה ליה דספקן לשדהו
הוא אכל או פחת לו
כרובנו דמכר הוא דאמרין
למילתא דרבי חזון של מוכר
אמרין: ע"כ רב אשי לריבא
דספקן לשדהו טפי אפי'
כל שהוא מחירי לו קרקע
כור משיטת ביתים מהו.
שחשקין דהתייה ותייה נחן.
אמת היתר דהתייה היתר
ודייבא דריבא שיהיה של
דקליה מ'ו שחשקין. בו
אמרין דהתייה הפסקה ולא

ואי איכא [מילתא] יתירא לט' קבין. כלומר אם יש משהו יותר מרובע לכל סאה שהשתא ליהא מחילה כלל לא נרבעין ולא נמוחתייהו
מחין אי הוו טרייס דהשתא הוו לכו רבעין דיהבו יותר מט' קבין כיון דליכא מחילה הדרי נאנפי נפשייהו דכיון דליכא חשיבות שדה לא
תקנו חכמים למוכר ייפוי כח דמעוה אלף יחזיר לו קרקע ואי לא הוי הק מכירה אלף בית כור ואיכא קב ומחנה יתר על הרבעין
דהו לכו זין הכל ט' קבין הדק. והשתא אסקינא לר"י דכוריים ואע"ג דליכא אלף מותר כל שהוא על הרבעין לא אמרין יעשה חשבון
אלף יחזיר קרקע דכיון דדיון מחילה ליכא נהו ושיעור שדה יש למה
נכוף הלווקא ליקח האיכא זי רדו יומא ולא מפסיד מוכר מידי אבל
בבית כור אחד זרין קב ומחנה מותר על הרבעין להשלים ט'
קבין והדרי וקיימא לן [במחנות יג.] כר"ג דבין. כן נראה צעירי פסקא ופירושא
ועיקר. וי"מ ואי איכא יתירות כו' שארין ט' קבין יומר לבד כל
הרבעין כולו וי"מ קב ומחנה זרין מוספת על הרבעין של בית
כור האחד דכיון דבבית כור אחד הוי ט' קבין הדרי כולו וקשיא
לו מאי חזית שדית להאי קב ומחנה על חד בית כור מ"י כורין
ולחין להאי קבין ומחנה לבור אדרבה שרייה אכולהו ויהיה
במותר יעשה חשבון דלא מטי לכל בית סאה אלף טפי מרובע
פורתא ועד שיהיה ט' קבין לכל כור וכור לא הוה לן למימר יחזיר
ז"י מללן האי דדי לנו נקב ומחנה מוספת על רבעי בית כור
שרייה ומוספת אציה סאה ועד דליהו ט' קבין לאחד מן
הסאין לבד מרובע לכל סאה וסאה לא אמרין הדדרי למוכר. כללל
דמילתא זי מעשיית כהו שפיר בהן לישני לא ממלא טעם וממש
בהן אלף כלהתא כלל טעמא. כרס כן הוא כמו שפירשתי דהייכא
דליכא משהו יתר על כל הרבעין כולו ט' כורין כיון דליכא דין
לכו ממותר מחילה ליכא למימר כהו ייפוי כח ד' דלווקא דשא קב
כולו חשיני שדה דליכא טפי מט' קבין והדרי למוכר וצבית כור
אחד צעירין מוספת קב ומחנה על הרבעין להשלימן לט' קבין והדרי

למוכר: מאי לאו דבין ליה כוריים. דהא לא קמי ואם שירי צבית כור ט' קבין דקדחתי רישא בית כור עפר לך אלמלא אפי'
בצקעה גדולה קאמר ט' קבין הדרי למוכר וקשיא לר"ג דלמר מחילה היין כל היכא דלא מטי טפי מרובע לכל סאה: ומשני לא דבין
ליה כור. דארישא קאי דאירי צבית כור ועלה קמי דאי הוו ט' קבין הדרי דליכא טפי מרובע לכל סאה ונפקא לכו ממותר מחילה:
ה"ג ובגנה בית מ' קב מאי לאו דבין ליה סאתים לא דבין ליה סאה. והכי קפירין מאי לאו דבין ליה סאתים ואפי"ה לא אמרין עומן
רובע לכל סאה ואי איכא יתירתא משהו למילתא דהיי קב הדרי הא לא אמרין אלף כיון דה"ל בין הכל שיעור גנה לא מחיל איניס כרס
הוה והדרי וזע"ג דלא מטי אלף רובע לסאה. ומשני לא דבין ליה סאה גנה והלכך רובע הוא דהוי מחילה טפי מרובע יעשה חשבון
אבל חזי קב דליכא שיעור גנה הדרי: ה"ג וכדברי ר"ע בית רובע מאי לאו דבין ליה סאה לא דבין ליה חצי סאה. והכי קפירין מאי
לאו דבין ליה סאה וספ"ה לא אמרין עומן חצי רובע לכל חצי סאה דהוי מחילה אלף כיון דהוי ליה בין כל המותרות שיעור גנה הדרי
הוה והדרי חצי רובע הוא מחילה לחצי סאה כי היכי רובע הוא מחילה לסאה. ומשני דבין ליה חצי סאה הלכך חצי רובע הוא מחילה וטפי
מכא רובע יעשה חשבון רובע דהוי שיעור גנה יחזיר. כן נראה צעירי רביהו. וכן מלאמי כתוב בספרים מחירי קודש. ולשונוה אחריס יס
ואין בן ממש (א) ואמרין בית סאתים שיעור גנה צבית כור שיעור שדה והכל הוא דבדרים ריקים דט' קבין שיעור קב וחצי קב שיעור
גנה וגם מפרשים דלר"ע ליה ליה יעשה חשבון בגנה אלף רובע יחזיר פחות מרובע הוי מחילה והכל הכל דהא ודאי אית ליה מחילה
כדפירשתי דכי היכי דלמרין גשה רובע לסאה הוי מחילה הוא הרין בחצי רובע לחצי סאה הוי מחילה וכן לגנה חצי רובע לחצי
קב הוי מחילה יותר מחצי רובע לחצי סאה יעשה חשבון לר"ע כמו לרבנן אבל רובע לחצי סאה יחזיר לר"ע ולרבנן יעשה חשבון
על שיהו חצי קב מוספת על חצי סאה דהכי הוי שיעור גנה הוי מפרשים דרובע לסאה בגנה לרבנן יעשה חשבון יחזיר מרובע
לשדה ופחות מרובע הוי מחילה בגנה כרובע גשה וכל סברות הללו הכל הן ומטעין הן: צעי רב אשי. מכר לו שדה כגון שמכר
לו סאה או סאתים והמחירו יותר מ' רבעין לסאתים אבל אינן ט' קבין יהו לכו ממותר יעשה חשבון: ונעשית גנה. ביד לוקח קודם
שהחזיר לו לא מעוה ולא קרקע גדל נהר לכלאן או נובע מעין לכלאן דה"ל רחוי לגנה כדכתיב והשקייה בגלגל כגן הירק ודברים (א):
מסו. מחירי לו לוקח למוכר כור שיעור גנה הוי מחילה והלכך רובע לסאה בגנה לרבנן יעשה חשבון יחזיר מרובע
דרבנן היא משו ייפוי כח דמוכר שלא יפסיד מיעוה קרקע שאין רחוי לכלוס השתא דה"ל חזי קב גנה והשוב שדה זרין שיטול
אח שלו ויחזיר לו לוקח קרקע ולא מעוה. ח"י מכה כשהיה גנה ומיבשה ונעשית שדה ביד לוקח מי אולנין בתר שעת מכירה ויחזיר לו
החזי קב ולא מעוה או דלמא השתא נמי יש לנו לעשות למוכר האויל ונעשית שדה ואין רחוי לו צפני עלמו ואם רצה יטול מעוה
או קרקע. ונראה צעירי דדוקא קמיבעיא ליה כגון דליכא זין קנה מכר לשעת מדירה אלף חורת חורה ועשית חשבון דממה נפשך ליכא
מחילה אבל יכא דמעיקרא הוי מחילה ונכסוף לא הוי מחילה ודאי בתר מעיקרא אולנין כיון דמחל מחל כגון אולנין דרוב כונה שומכ
לו מתחלה סאתים שדה והיו שם מותר ז' רבעים רובע לסאה דהוי מחילה והשתא נעשית גנה ביד לוקח והוי ממותר חורה לרב הוה
המס ודאי מודי רב אשי דבתר מעיקרא אולנין שחרי מחל ונתן לו הכ' רבעין וכן עיקר: פנא אס היה. ההוא שדה שמכר סמוך
לשדהו אחר אפילו אם הותיר כל שהוא על ו' קבין ומחנה לבור מחזיר לו קרקע ולא יעשה חשבון דהא חזי לאינטרופוי לשדהו ואע"ג
דלא הוי ההוא מותר ט' קבין יחזיר לו קרקע דכיון דלא מפסיד מוכר צבורת קרקע מידי לא ייפיה כמו לכוף הלווקא לקנותו אבל
אם הותיר כל שהוא על הבית כור כגון פחות מרובע לסאה ח"י ז' קבין ומחנה לבור דליכא טפי מרובע לסאה ודאי מחילה היא
ולא הדרי ליה לא קרקע ולא מעוה וכן פסק רבינו מנחם. ואית דמפרשי דהאי כל שהוא אפילו פחות מרובע לסאה דקאמר דיחזיר
ולא מחל הואיל ויש לו שדה בסמוך ליה ולאו מילתא היא דל"כ מאי אהני ליה הן חסר הן יתר דקאמר ליה דקתמי מחירי ואל"ל לא אמר
הן חסר הן יתר הא אוקמינן וע"ה] דסתמא נמי כהן חסר הן יתר דמי: כור מסו שפספסיק. בין ההוא מותר רובע ולא יחשב על שדהו
יעשה חשבון. ואם ממלא לומר דאין מפקסיק: אמת המים מהו. נראה צעירי דגרסינן דרך הריסים מהו כגון שיש כאן שטול של ט"ז
אמה שהולכין ממנו לשדות אבל ר"י ממש איכא למימר דאין לך הפסק גדול מזה. וכולוהו באם ממלא לומר דאין מפקסיק מפרשינן
לכו: ופירשין כלפי לייא. כנגד מה שזה במשמנו כאן ולאן הדבר נוטה כדאמרין בצרכות (דף נ"ג). חזכי לנהרא כגני הקדירות
שלמות הולכין גנה לשדות כהן מים אבל השצורין והיין הולכין. וה"י במחירי איפכא מהסתברא דהמותר לא הוי מחילה אבל הרבעין
אמרו דהוו מחילה הלכך ה"ל למייתי במתמך לא את המותר על הרבעים בלבד הוה מחזיר דנימא הרבעין כולו מחולין אלף גס
את כל השלשים רבעין של בית כור הוא מחזיר דכיון דליכא קרקע טובא לא מחל מידי והוא הדין לענין הפחת דכיון דחסר טפי מרובע
לסאה לא מחל מידי כדאמרין לעיל אס כל לפנות מנפס את כולו וכו"ש לענין קרקע כדאמרין בהמוכר פירות (לעיל דף ז' א):

במתני' מדה בחבל כו'. האומר לחזירו ז' לטות הללו הסותרין זה את זה בית כור עפר אני מוכר לך מדה בחבל הן חסר הן
הגיעו דס"ל להאי תנא דכל שני לטות של מכירה סותרין זה את זה תפוס לטון אחרון דמור בו בחון כדי דיבור מן הראשון:
ביטל

גביע ל' לאו: כלפי מה אתה אומר כן איפוך מסתברא דהכי איבעי ליה ללמינא כשהותיר יותר מן השיעור פסגו חכמים לא המותר בלבד הוא מחזיר לו הלווקא אלא כל הרבעים כולם
שחן יותר על כור הוא מחזיר לו דאיכא למפח משהו את כולו. תי רבין כמתני' כדפירשיה ולא את המותר בלבד כו': שפספסיק ואם אמר לו כלשונו הוה מדה בחבל אני מוכר לך הן חסר הן יתר
בבא תחת א"א אמר ליה רבי ביטל הן חסר הן יתר את מדה בחבל ואולי בתר לשון אחרון. ואם פיתח רובע לפאה או הותיר רובע הנייה. וכן אם אמר לו הן חסר הן יתר מדה בחבל אני מוכר לך

